

**Pravda a Vesmír**  
**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[2011](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2011](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 11. 2011
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 11. 2011

## Pravda a Vesmír

Současní astrofyzici už docela běžně počítají (kalkulují) s tím, že tzv. běžná hmota (a energie) tvoří jen asi pěťadvacetinu „skutečnosti“ celého Vesmíru. Jak je to možné, že z těchto 4% usuzují (a vůbec mohou usuzovat) na ostatních 96%? Usuzují z toho, jak se chová ta malá část běžné hmoty (a energie): tak např. jejich výpočty (matematické simulace) ukazují, že by se galaxie neudržely pohromadě, kdyby je nedržela gravitační síla, mnohem větší, než jaká odpovídá jejich celkové (běžné) hmotnosti. Astrofyzici se opírají o výpočty, tedy o matematiku. To však je možné jen tam, kde je vůbec možno matematiky použít, tj. tam, kde jde výhradně o tzv. předmětné myšlení. Nicméně právě proto se před námi staví otázka, zda něco podobného není možné a dokonce záhodné i v těch aspektech skutečnosti, které se předmětnému přístupu vymykají. Ovšem hlavní memento spočívá v něčem jiném: Aby bylo možno usuzovat z jednotlivého (resp. nějak částečného) na ostatek, je třeba mít na paměti širší až i nejširší kontexty, to znamená ovšem nikoli jakékoli, nýbrž ty „podstatné“. Přesně řečeno, je třeba mít ohled na celky (jednotlivé) a posléze i na celek světa – v astronomii to je tedy celek Vesmíru. Nu, a když to aplikujeme na problematiku, daleko překračující oblast toho, co má předmětnou stránku, zavazuje nás to k úvahám a výzkumům toho, jak souvisí to, co můžeme zvnějšku vidět a pozorovat, s tím, co takto zvnějšku přístupné není. To je pak pro mne důvod, proč o „pravdě“ uvažovat v kosmických souvislostech. A to je také důvod, proč se zcela rozhdopně obracím na neřeckou tradici pochopení „pravdy/víry“ a proč také „víru“ chci chápat jako kosmickou „moc“ (či „mocnost“).

(Písek, 111107-1.)